

การพัฒนาชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย*

อนงค์นาถ ยิ้มช้าง¹ ลีริพร ปาณวงษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ ดังนี้ 1) พัฒนาชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้มาแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สอบถามผู้เชี่ยวชาญ 2) ชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย 3) แบบประเมินชุดการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านเนื้อหา 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยเท่ากับ 80.72/82.86 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ด้วยชุดการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนวิชาศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

คำสำคัญ: ชุดการสอน, ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย, การศึกษาศึกษาปฐมวัย

* บทความวิจัยสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559

¹ อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mauy7925@hotmail.co.th

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

The Development of Instructional Package in Arts and Creativity Course for Early Childhood*

Anongnat Yimchang¹ Siriporn Panawong²

Abstract

The purposes of this research were: 1) to create and develop the instructional package in Arts and Creativity course for Early Childhood which meet the E_1/E_2 at 80/80 efficiency criterion, 2) to compare results of learning achievement regarded to Pretest and Posttest while instructional package in Arts and Creativity course for Early Childhood was implemented, and 3) to study the satisfaction of Pre-service Teacher Students in Early Childhood Education Major towards the instructional package in Arts and Creativity course for Early Childhood course. The sample group was the second year Pre-service Teacher Students in Early Childhood Education Major who enrolled in Arts and Creativity of Early Childhood course in Semester 1, the Academic Year of 2017 in the Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University. The sample came from the purposive sampling method. The researching tools consisted of: 1) the structural interview for experts, 2) the instructional package in Arts and Creativity course for Early Childhood, 3) the teaching evaluation by experts in instructional media and content; 4) the learning achievement test, and 5) the evaluation of students' satisfaction towards the instructional package in Arts and Creativity course for Early Childhood. The data analysis by using the statistics included Mean, Standard Deviation (S.D.), and t-test.

Results revealed that:

1. The efficiency of instructional package in Arts and Creativity course for Early Childhood is 80.72/82.86 which is higher than the standard criterion.
2. Regarding to the achievement test, the posttest are higher than the pretest with statistically significant at the 0.05 level.
3. It was found that, the overall satisfaction of the students towards the development of instructional package in Arts and Creativity course for Early Childhood is at the high level ($\bar{X} = 4.38$).

Keywords: Instruction Package, Arts and Creativity of Early Childhood, Early Childhood Major

* The Research Article from Early Childhood Education program in Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, 2016

¹ Lecturer of Early Childhood Education program in Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: maury7925@hotmail.co.th

² Lecturer, Faculty of Education, Nakhonsawan Rajabhat University

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยสภามหาวิทยาลัย ได้ประกาศใช้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2558) ซึ่งเป็นหลักสูตรเน้นการเรียนการสอนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นการสอนที่ผู้เรียนจะต้องมีความรู้พื้นฐานในทุกๆด้าน ของเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 0-6 ปี และตามหลักสูตรนี้จะมีจุดเน้นที่ต่างจากการศึกษาในระดับอื่นๆ ซึ่งมีจะเน้นการสอนด้านการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรมีประสิทธิภาพสูงสุดในตัวผู้เรียน และเป็นการสร้างแรงจูงใจในตัวผู้เรียนให้มีพื้นฐานของความรู้ความสามารถในการสอนเป็นอย่างดี และสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุดอีกด้วย ซึ่งในการนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มาพัฒนาคุณภาพเป็นชุดการสอนให้นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยได้ทดลองใช้ เพื่อหาประสิทธิภาพของการสอน เพราะศิลปะมีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ทุกด้าน โดยให้เด็กได้รู้จัก การแสดงออก ความรู้สึก สนุกสนานมีความเป็นตัวของตัวเอง ส่งเสริมพัฒนาการคิดริเริ่มที่หลากหลาย ยืดหยุ่น มีความคล่องตัวในการคิด การตัดสินใจ การแสดงออกและช่วยให้เด็กได้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ดังคำกล่าวของ สรวงพร กุศลส่ง (2553) กล่าวว่า ศิลปะแสดงถึงการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของบุคคล ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้ใหญ่การเสริมสร้างทักษะความชำนาญทางศิลปะ จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้มีความรู้เกี่ยวกับศิลปะ สร้างสุนทรียภาพในการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้สู่งานศิลปะอย่างมีคุณค่า สะท้อนการแสดงออกอย่างมีจินตนาการ ประกอบกับการสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น สามารถชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมี ศาสตร์และศิลป์

ปัจจุบันแนวโน้มของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะที่เป็นพื้นฐานชีวิตของการเรียนรู้ซึ่งผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ได้แก่ ครูและผู้เกี่ยวข้อง ควรเน้นในเรื่องของกระบวนการมากกว่าผลผลิต ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็กจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กรวมไปถึงความพร้อมของทักษะพื้นฐานและความแตกต่างของบุคคล จึงจะช่วยให้การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานของเด็ก (พรเพ็ญ บัวทอง, 2555, น.35) แต่ในความเป็นจริงครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนส่วนใหญ่เป็นแบบทำกิจกรรมตามรูปแบบที่ครูกำหนดขึ้น มากกว่าการใช้วิธีการสอนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูผู้สอนระดับปฐมวัย ยังใช้วิธีการสอนแบบกิจกรรมที่ทำซ้ำ ๆ หรือใบงานเดิม โดยกิจกรรมที่ทำไม่ได้แปลกใหม่และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควรกลายเป็นต้นแบบให้ครูที่สอนระดับปฐมวัยนำไปใช้สอนระดับปฐมวัย โดยยึดหลักครูเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ครูเป็นผู้ดำเนินการทุกอย่าง ผู้เรียนมีบทบาทหรือกิจกรรมร่วมกันน้อย

มาก กระบวนการเหล่านี้ได้สร้างความเบื่อหน่ายและไม่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครูยังไม่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น หรือมีกิจกรรมคิดอย่างอิสระได้

การพัฒนาชุดการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสอดคล้องกับจุดเน้นของการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในระดับปฐมวัยจึงเป็นหน้าที่ของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่จะต้องวิจัยและพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง โดยพัฒนาทั้งทางด้านหลักการวิธีการ การนำเสนอ เนื้อหาสาระ และการฝึกฝนให้น่าสนใจเป็นแบบอย่างที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่ได้พัฒนามาจากวิธีการเรียนการสอนหลาย ๆ ระบบเข้ามาประสมประสานให้กลมกลืนได้อย่างเหมาะสม นับตั้งแต่การเรียนรู้ด้วยตนเอง การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ไปทีละน้อย มีโอกาสคิดใคร่ครวญ มีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ได้ลงมือปฏิบัติจริง และผู้เรียนมีโอกาสภาคภูมิใจในความสำเร็จ โดยการทราบผลย้อนกลับทันทีหลังประกอบกิจกรรมนั้น ๆ แล้ว

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มาหลายปี เห็นปัญหาในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาดังกล่าว และเห็นด้วยกับการสร้างชุดการสอน ซึ่งเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนแบบประสมประสาน โดยอาศัยระบบบูรณาการสื่อหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ จึงได้คิดค้นและพัฒนาชุดการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยส่วนรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอน ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ในระดับมาก

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

การจัดการเรียนเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน เป็นกระบวนการเรียนรู้จากชุดการสอน เป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่เป็นลักษณะของสื่อประสม (Multi-media) เป็นการใช้สื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อ เนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ชุดการสอนประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ บรรทัดสั่ง/ใบงานในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร/ใบความรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งแบบวัดประเมินผลการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2553) ได้แบ่งชุดการสอนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ 1) ชุดการสอนประกอบคำบรรยายของครู เป็นชุดการสอนสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่มุ่งเน้นการปูพื้นฐานให้ทุกคนรับรู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดการสอนแบบนี้ลดเวลาในการอธิบายของผู้สอนให้พุดน้อยลง เพิ่มเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากขึ้น โดยใช้สื่อที่มีอยู่พร้อมในชุดการสอน ในการนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ สิ่งสำคัญคือสื่อที่นำมาใช้จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็นชัดเจนทุกคนและมีโอกาสได้ใช้ครบทุกคนหรือทุกกลุ่ม 2) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม หรือชุดการสอนสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย เป็นชุดการสอนสำหรับผู้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ประมาณกลุ่มละ 4-8 คน โดยใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในชุดการสอนแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกัน ชุดการสอนชนิดนี้มักใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น 3) ชุดการสอนรายบุคคลหรือชุดการสอนตามเอกัตภาพ เป็นชุดการสอนสำหรับผู้เรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเองอาจจะเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้จุดประสงค์หลักคือมุ่งให้ทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ ชุดการสอนชนิดนี้ส่วนใหญ่จัดในลักษณะของหน่วยการเรียนย่อยหรือโมดูลตัวอย่างเช่น ชุดวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยชุดการสอนไม่ว่าจะมีลักษณะใดก็ตามจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการได้แก่ 1) คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นคู่มือหรือแผนการสอนสำหรับผู้สอนใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน 2) บรรทัดสั่งหรือใบงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรม

แต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดการสอน บัตรคำสั่งหรือบัตรงานจะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน 3) เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ จัดไว้ในรูปของสื่อการสอนที่หลากหลายอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ ประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ เป็นต้น ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น 4) แบบประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเองทั้งก่อนและหลังเรียน อาจจะเป็น แบบทดสอบชนิดจับคู่เลือกตอบหรือกาเครื่องหมายถูกผิดก็ได้ การสร้างชุดการสอนเป็นการออกแบบการสอนที่อาศัยหลักการวิเคราะห์ระบบมาใช้ เป็นหลักในการสร้างซึ่ง สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2556) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดการสอนไว้ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดเรื่องเพื่อทำชุดการสอนอาจกำหนดตามเรื่องในหลักสูตรหรือกำหนดเรื่องใหม่ขึ้นมาก็ได้ การจัดแบ่งเรื่องย่อยจะขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหา และลักษณะการใช้ชุดการสอนนั้น ๆ การแบ่งเนื้อเรื่องเพื่อทำชุดการสอนในแต่ละระดับย่อมไม่เหมือนกัน ขั้นที่ 2 กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือนุเคราะห์การแบบสหวิทยาการได้ตามความเหมาะสม ขั้นที่ 3 กำหนดหัวข้อเรื่องจัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนรู้แต่ละหน่วยควรประกอบด้วยหัวข้อย่อยหรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ประมาณ 4-6 หัวข้อ ขั้นที่ 4 กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือสามารถสรุปหลักการแนวคิดอะไร ถ้าผู้สอนเองยังไม่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้างการกำหนดกรอบความคิดหรือหลักการก็จะไม่ชัดเจน ซึ่งจะรวมไปถึงการจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระ สื่อและส่วนประกอบอื่น ๆ ก็จะไม่ชัดเจนตามไปด้วย ขั้นที่ 5 กำหนดจุดประสงค์การสอน หมายถึง จุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมรวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ให้ชัดเจน ขั้นที่ 6 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน การทำกิจกรรมตามบัตรคำสั่ง การตอบคำถาม การเขียนและระบายสี ภาพการทดลอง การเล่นเกม การแสดงความคิดเห็นการทดสอบ เป็นต้น ขั้นที่ 7 กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยไม่มีการนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้วผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ขั้นที่ 8 เลือกและผลิตสื่อการสอนวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ผู้สอนใช้ถือเป็นการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนในแต่ละหัวข้อเรื่องเรียบร้อยแล้วควรจัดสื่อการสอนเหล่านั้นแยกออกเป็นหมวดหมู่ในกล่อง/แฟ้มที่เตรียมไว้ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาความเที่ยงตรงก่อนนำไปใช้เราเรียกสื่อการสอนแบบนี้ว่าชุดการสอน โดยปกติรูปแบบของชุดการสอนที่ดีควรมีขนาดมาตรฐานเพื่อความ

สะดวกในการใช้และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเก็บรักษา โดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ประโยชน์ ความประหยัด ความคงทนถาวร ความน่าสนใจ ความทันสมัย ทันเหตุการณ์ ความสวยงาม เป็นต้น ขั้นที่ 9 สร้างข้อทดสอบก่อนและหลังเรียนพร้อมทั้งเฉลยการสร้างข้อสอบเพื่อทดสอบก่อนและหลังเรียนควรสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญข้อสอบไม่ควรมากเกินไป แต่ควรเน้นกรอบความรู้ความสำคัญในประเด็นหลักมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อยหรือถามเพื่อความจำเพียงอย่างเดียวและเมื่อสร้างเสร็จแล้วควรทำเฉลยไว้ให้พร้อมก่อนส่งไปหาประสิทธิภาพของชุดการสอน ขั้นที่ 10 หาประสิทธิภาพของชุดการสอนเมื่อสร้างชุดการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องนำชุดการสอนนั้น ๆ ไปทดสอบโดยวิธีการต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้จริง เช่น ทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องความครอบคลุมและความตรงของเนื้อหา เป็นต้น

ชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน จึงได้รวบรวมข้อมูลและออกแบบชุดการสอนดังนี้ 1) ยึดความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เพราะการสอนศิลปะนั้นจะสอนให้ผู้เรียนเข้าใจและผลิตผลงานออกมาให้เหมือนกันนั้นเป็นไปได้เพราะการทำงานศิลปะนั้นต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ และการรักในการออกแบบความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการออกแบบกิจกรรมการสอนศิลปะควรออกแบบให้กิจกรรมให้เหมาะกับผู้เรียนในแต่ละระดับ 2) การนำสื่อประสมมาใช้ (Multi – media approach) เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างมีระบบเพื่อที่จะออกแบบการเรียนการสอนจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งให้ความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อประเภทต่างๆมาประกอบ เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่างๆในการทำงานศิลปะ 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที มีการเสริมแรง คือ ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจสิ่งที่ตนเองทำได้ถูกต้องเป็นการให้กำลังใจที่จะเรียนต่อไป 4) การใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis) เป็นการนำเอาการวิเคราะห์ระบบมาใช้ โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียนทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในชุดการสอนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบจะต้องมีการตรวจเช็คทุกขั้นตอน และทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดีมีการทดลองปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเป็นที่เชื่อถือได้จึงนำมาใช้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (R&D: Research and Development) เพื่อพัฒนาชุดการสอน วิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวม ข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้อง จำนวน 50 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ วิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แบ่งออกดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. ชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มี 5 ชุด

3. แบบประเมินคุณภาพของชุดการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. แบบประเมินความพึงพอใจของชุดการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการทดสอบนักเรียนก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 50 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกผลการทดลองไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น รวบรวมข้อมูลเพื่อนำ คะแนนไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ E_1

3. ทำการทดลองวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกัน เพื่อนำคะแนนไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ E_2 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

4. ให้นักศึกษาทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยการหาค่า E_1/E_2 และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนโดยใช้การทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มสัมพันธ์

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ร้อยละ 80.72 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) ร้อยละ 82.86 แสดงว่ามีประสิทธิภาพของชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 80.72/82.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยทางการเรียน หลังเรียนด้วยชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 80.72/82.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน และได้ออกแบบโครงสร้างของชุดการสอน นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และข้อคำถาม ผ่านการทดลองใช้กับนักศึกษาแบบกลุ่มย่อย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมและ

ภาษารวมถึงเวลาที่ใช้ แล้วนำข้อบกพร่องที่พบไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพ ส่งผลให้ชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ และมีความเหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสนใจอยากที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติ และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ สุภาพทอง (2555) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ค่าประสิทธิภาพ 86.62/89.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ทับผดุง (2556) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การสังเกต การจำแนกและการเปรียบเทียบ โดยใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมร อาภาศิริผล (2550) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน สารพัดศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าประสิทธิภาพ 82.55/80.70 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษา ที่เรียนด้วยชุดการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอาจเนื่องมาจากชุดการสอนที่ผลิตขึ้นเป็นชุดการสอนที่มีกิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ สารโน (2550) ศึกษาการใช้ชุดการสอนนิทานเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยไคร้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนนิทานเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 84.72/91.03 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความคิดเห็นต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอุไรพร จานงค์ผล (2557) การพัฒนาชุดการสอนอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเฉลี่ย 81.30/81.83 โดยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน

สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอนที่มีหลากหลายรูปแบบ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ มีสื่อที่หลากหลายสนองความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มากขึ้นจากสื่อการสอนหลายรูปแบบ และ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ในทุกขั้นตอนจะมีการทบทวนความรู้เดิมที่จะมีใบความรู้ ซึ่งนำเสนอความรู้เดิมพื้นฐานที่จำเป็นของการเรียนรู้ความรู้ใหม่ต่อไป นอกจากนี้กิจกรรมได้ออกแบบมา ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่ทำให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม ในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างความมั่นใจและความ คาดหวังต่อ ความสำเร็จของการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมร อาภาศิริผล (2550) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน สาระทัศนศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การใช้ชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังเรียนด้วยชุดการ สอนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น ควรควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนร่วมกับ เทคนิคการสอนอย่างหลากหลาย และปรับปรุงเนื้อหาให้เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก โดยคำนึงถึงความ เหมาะสมกับนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ในขณะที่นักศึกษาศึกษาปฏิบัติกิจกรรมนั้น ผู้วิจัยสังเกตได้ว่านักศึกษามีความกระตือรือร้น ในการทำกิจกรรมศิลปะและตั้งใจทำเป็นอย่างมาก อาจจะเนื่องมาจากกิจกรรมศิลปะที่นักศึกษาได้ลอง ปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่และเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ดูได้จาก ผลงานที่ออกมามี ความตั้งใจในการทำผลงานเป็นอย่างดี

3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนวิชาศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก ปฐมวัยปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นเสมอ คือ ข้อจำกัดเรื่องเวลา ดังนั้น ผู้สอนควรกำหนดเวลาทำงานในแต่ละ ขั้นตอนให้ชัดเจนและเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยสื่อในลักษณะต่าง ๆ เช่น การ เรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนออนไลน์ (E – Learning)

2. ควรทำการศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการสร้างชุดการสอนในเนื้อหาอื่น ๆ ของวิชาอื่น ๆ ที่อยู่ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ทับผดุง. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การสังเกตการจำแนกและการเปรียบเทียบ โดยใช้เกมการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. คุรุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน ภาษาอังกฤษ). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์.

เบญจมาศ สุภาพอน. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4: ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพฯ.

พรเพ็ญ บึงทอง. (2555). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

เยาวลักษณ์ สาระ โน. (2550). การใช้ชุดการสอนนิทานเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

สรวงพร กุศลสง. (2553). สุนทรียภาพทางศิลปะระดับปฐมวัย. เพชรบูรณ์: คีติการพิมพ์.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2556). ชุดการสอน. จาก <http://www.st.ac.th>

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2553). 20 วิธีจัดการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

อมร อาภาศิริผล. (2550). การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน สาระทัศน์ศิลป์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

อุไรพร จานงค์ผล. (2557). การพัฒนาชุดการสอนอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. จาก <http://www.kroobannok.com>
